

Nr 187.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående familjepensionsrätt i statens pensionsanstalt för vissa befattningshavare vid lantbrukshögskolan; given Stockholms slott den 23 februari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 23 februari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

Enligt § 2 i reglementet den 15 december 1916 (nr 582) för civilstatens änke- och pupillkassa är ordinarie innehavare av civil tjänst med lön å stat, som blivit fastställd av Konungen och riksdagen, förpliktad till delaktighet i kassan. Från delaktighet äro dock undantagna, bland andra, innehavare av tjänster, med vilka är förenad skyldighet att för beredande av pension åt änkor och barn erlägga avgifter till statens pensionsanstalt.

Delägare i statens pensionsanstalt, vilken övergår till statstjänst, är i regel icke pliktig att kvarstå i statens pensionsanstalt. Sker övergången till sådan ordinarie civil statstjänst, som i familjepensionshänseende tillhör civilstatens änke- och pupillkassa, blir befattningshavaren därför i allmänhet skyldig att inträda i nämnda kassa. Därvid blir befattningshavaren på grund av föreskrift i § 14 i kassans reglemente pliktig att erlagga befordringsavgift (retroaktivavgift) för tid, varmed hans ålder överstiger 29 år. De familjepensionsavgifter, befattningshavaren erlagt till statens pensionsanstalt, äger han icke rätt att återfå, utan dessa kvarstå i anstalten och berättiga vid hans fränfalle de efterlevande till den pension, som enligt försäkringsteknisk beräkning motsvarar de erlagda avgifterna.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 30 december 1932 dagtecknad skrivelse hava *lantbrukshögskolekommitterade*, i anledning av en av lantbrukshögskolans lärarråd hos kommitterade gjord framställning, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att ordinarie befattningshavare vid lantbrukshögskolan, som vid tillträdet av sin tjänst vid högskolan i familjepensionshänseende varit delaktig i statens pensionsanstalt, finge — därest befattningshavaren så önskade — i nämnda hänseende kvarstå såsom delägare i pensionsanstalten samt befrias från skyldighet att tillhöra civilstatens änke- och pupillkassa.

Till stöd för framställningen hava kommitterade anfört följande:

I icke obetydlig utsträckning syntes det kunna emotes, att befattningshavare vid lantbrukshögskolan, särskilt dess lärare, komme att utses ur grupper, som i avseende å familjepensionering vore anslutna till statens pensionsanstalt. Beträffande sådana befattningshavare syntes billigheten fordra, att de för att undgå stundom betydande retroaktivavgifter till civilstatens änke- och pupillkassa erhöles möjlighet att ordna familjepensioneringen genom fortsatt tillhörighet till statens pensionsanstalt. Frågan hade aktualiserats därigenom, att Kungl. Maj:t den 10 augusti 1932 till professor vid högskolan utnämnt dåvarande förste jordbrukskonsulenten hos Örebro läns hushållningssällskap G. H. Flodkvist, vilken såsom tjänsteman hos hushållningssällskapet tillhört statens pensionsanstalt.

I skrivelse till lantbrukshögskolans lärarråd i november 1932, vilken av lärarrådet åberopats såsom eget yttrande, hade Flodkvist anfört bland annat följande:

Förevarande fråga vore av betydelse icke endast för Flodkvist utan komme att för framtiden bliva av vikt för varje innehavare av professur vid lantbrukshögskolan, som vid utnämningen hade pensionsrätt i statens pensionsanstalt, t. ex. tjänstemän vid Svalövs och Weibullsholms växtförädlingsanstalter, Svenska mosskulturföreningen, Svenska betes- och vallföreningen, hushållningssällskapen etc., ur vilka institutioner innehavare av professurer vid lantbrukshögskolan i vissa fall kunde förväntas komma att utgå. Det syntes för lantbrukshögskolan vara av

utomordentligt stor betydelse, att framstående fackmän och forskare icke genom ekonomisk förlust i och för familjepensioneringen avskräcktes från att söka ledigförklarad professur.

Statens pensionsanstalt har i ärendet avgivit utlåtande av i huvudsak följande innehåll:

Vid lantbrukshögskolan vore vid 1933 års början 5 professurer vakanta, och med hänsyn till läroämnenas beskaffenhet syntes ej osannolikt, att innehavarna av dessa professurer komme att i större eller mindre omfattning utses bland befattningshavare med pensionsrätt i pensionsanstalten.

Med hänsyn härtill och då åtminstone i viss mån i förevarande fall kunde åberopas samma skäl, som föranlett föreskrifter om att statens folkskolinspektörer och vissa befattningshavare vid skolöverstyrelsen — § 42 och § 89 a) i anstaltens reglemente — skulle i familjepensionshänseende tillhöra statens pensionsanstalt, syntes ingen erinran böra göras mot framställningens syfte.

Vad frågans formella sida anginge ville pensionsanstalten erinra, att det borde stadgas skyldighet, således ej allenast rättighet, för ifrågavarande befattningshavare att fortfarande i familjepensionshänseende tillhöra pensionsanstalten.

För ändamålet syntes i anstaltens reglemente böra införas ett stadgande, analogt med stadgandet i förenämnda § 89 a) i reglementet. Den nya föreskriften torde lämpligast böra inflyta under kap. VII i reglementet, förslagsvis i § 71, och kunde givas ungefär följande lydelse:

»De rättigheter och skyldigheter, som med avseende å familjepensioneringen stadgas i kap. I och III samt i detta kapitel, tillkomma sådana ordinarie befattningshavare vid lantbrukshögskolan, som vid tillträdet av sin tjänst innehade befattning med rätt till familjepension i denna pensionsanstalt eller i pensionsinrättning, som omförmäles i § 3.»

Då kostnaden för familjepensioneringen i statens pensionsanstalt — liksom i civilstatens änke- och pupillkassa — beräknades komma att täckas av befattningshavarnas egna avgifter, kunde den föreslagna anordningen icke hava någon betydelse ur statsfinansiell synpunkt.

Styrelsen över civilstatens änke- och pupillkassa har förklarat sig icke hava något att erinra emot pensionsanstaltens förslag men framhållit, att den av pensionsanstalten föreslagna författningsbestämmelsen för att bli va gällande även i fråga om befattningshavare, som redan tillträtt tjänst vid lantbrukshögskolan, måste givas retroaktiv verkan.

Statskontoret har tillstyrkt bifall till framställningen, därvid ämbetsverket dock, i likhet med statens pensionsanstalt, framhållit, att det föreslagna stadgandet givetvis borde avse skyldighet och ej allenast rättighet för vederbörande att fortfarande i familjepensionshänseende tillhöra anstalten. Statskontoret har vidare påpekat, att det nya stadgandet syntes böra vinna tillämpning redan från och med den 1 juli 1932, då lantbrukshögskolan börjat sin verksamhet, eller å redan utnämnd befattningshavare vid högskolan.

Departements-
chefen.

På de skäl, som anförts i lantbrukshögskolekommitterades framställning, tillstyrker jag, att åtgärd vidtages för att bereda den, som från befattning med familjepensionsrätt i statens pensionsanstalt övergår till ordinarie tjänst vid lantbrukshögskolan, befrielse från skyldighet att inträda i civilstatens änke- och pupillkassa och möjlighet att i familjepensionshänseende kvarstå i nämnda anstalt. I likhet med statens pensionsanstalt och statskontoret anser jag, att en anordning i sådant syfte ej bör avse valfrihet för befattningshavaren utan bör innefatta skyldighet för honom att för sin familjepensionering fortfarande tillhöra pensionsanstalten. Det förslag till stadgande i ämnet, som framlagts av pensionsanstalten och till vilket statskontoret anslutit sig, finner även jag mig kunna biträda. Såsom statskontoret påpekat, bör stadgandet erhålla tillämpning även på redan utnämnd befattningshavare vid högskolan.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med av mig angivna grunder utfärda bestämmelser angående familjepensionsrätt i statens pensionsanstalt för vissa befattningshavare vid lantbrukshögskolan.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställa förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

R. Borgström.